

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

У статті розглянуто питання теорії і методології педагогічного контролю знань студентів на основі тестової технології. Обґрунтовуються рекомендації щодо організації процесу тестового контролю знань. Підкреслюється, що тестові технології заслуговують на особливу увагу, адже це ефективний спосіб перевірки рівня якості знань студентів. Подаються пропозиції щодо вирішення проблеми якості контролю знань. Робиться висновок про існуючі зміни в оцінюванні знань студентів. Ключові слова: тестовий контроль, тест, тестування.

Система управління освітою потребує об'єктивної картини її реального стану для забезпечення обґрунтованості рішень які приймаються. Сучасні соціально-економічні та політичні зміни в державі стали передумовою реформування національної системи освіти. Основною соціальною вимогою суспільства є якісна освіта. Визнання цінності людської індивідуальності, процеси гуманізації та стандартизації в галузі освіти потребують якісних змін в галузі контролю та моніторингу процесу навчання та виховання. Головним завданням освітньої політики на сучасному етапі її розвитку та становлення є досягнення високого рівня якості освіти, що відповідає запитам особистості, суспільства та держави.

29

Одним із важливих напрямів реформування національної освітньої системи є розробка та впровадження якісно нових підходів до оцінювання навчальних досягнень студентів. У цьому контексті особливе місце посідають тестові технології. Питання теорії і методології педагогічного контролю на основі тестової технології розглядали такі науковці, як: В.С. Аванесов, Н.А. Гулюкіна, В.М. Нагаєв, Л.О. Федотова, М.Б. Чельникова та інші. Практиків тести приваблюють можливістю масового, точного і об'єктивного оцінювання знань студентів. На думку багатьох викладачів, тестування є ефективним засобом контролю, що дає змогу якнайшвидше сформулювати уявлення про знання студентів. Тестування як термін у вузькому значенні означає використання і проведення тесту, а в широкому – сукупність етапів, планування, складання і випробування тестів, обробки та інтерпретації результатів проведення тесту. Слово “тест” у перекладі з англійської мови означає – спроба, випробування, досвід. Тест – це визначений вид завдання, обмежений у часі виконання, який може бути реалізований в усній і письмовій формі [4].

Мінімальною одиницею тесту є тестове завдання, яке передбачає певну вербальну чи невербальну реакцію тестованого студента. Кожне тестове завдання створює певну тестову ситуацію. Тестова ситуація може надаватися вербальними (текст) і невербальними, точними (малюнки, схеми, таблиці) засобами. Кожне тестове завдання складається з інструкції; як правило, зразка виконання; матеріалу, що подається тестованому студенту (власне запитання) та відповіді, яка планується розробником тесту як еталон. Відповідь може бути вибірковою та конструйованою. Вибіркова відповідь передбачає вибір правильної відповіді з кількох запропонованих. Конструйована відповідь формулюється тестованим студентом на рівні окремого слова, речення чи

висловлювання . Результати , отримані під час тестування , підраховуються , на основі чого виставляється оцінка успішності . Для цього кожне тестове завдання оцінюється спочатку в балах . Бали можуть нараховуватися за кількість правильних відповідей шляхом порівняння із ключем або відповідно до певних характеристик якості знань . За кожен з характеристик тестований студент отримує певну кількість балів . Отримане число балів зіставляється зі шкалою оцінок [2]. У сфері педагогічного тестування існують два підходи : нормативно - орієнтований та критеріально -орієнтований [5]. Їх головна відмінність один від одного полягає в способі інтерпретації результатів вимірювання – тестових балів . Для нормативно -орієнтованого підходу характерно зіставлення індивідуального результату з результатами інших студентів . Нормативно -орієнтовані тести краще всього підходять для вирішення завдань , пов 'язаних з порівнянням рівня навчальних досягнень , ранжуванням і відбором , а саме : порівняння індивідуальних результатів студентів із середньогруповими ; порівняння навчальних досягнень окремих студентів , проведення на цих засадах ранжування студентів ; порівняння між собою

30

досягнень навчальних груп і навчальних закладів ; відбір фіксованої кількості випробувачів , наприклад , при прийомі в навчальні заклади або переході на наступний ступінь (рівень) освіти . В основі критеріально -орієнтованого підходу лежить зіставлення індивідуальних результатів тестування із загальним об 'ємом знань , який повинен бути засвоєний студентом на даному етапі навчання . Найважливіші функції тестового контролю : контролююча , спонукаюча , дисциплінуюча , зворотного зв 'язку , діагностична , виховна , коректувальна , управління навчальною діяльністю , мотиваційна , навчальна , оціночна тощо [4]. Перш , ніж складати тести викладач повинен проаналізувати матеріал і виділити ті блоки , які будуть перевірятися методом тестового контролю . Саме викладач формує еталонні вимоги до теоретичних знань і практичних навичок до кожного блоку навчального матеріалу . Еталонні вимоги формуються на основі вимог навчальних програм і входять до навчального - методичного комплексу дисципліни . Вони доводяться до відома студентів , які мають можливість ознайомитися з ними в кабінетах , читальному залі . Еталонні вимоги викладач подає в формі рівневих тестів з урахуванням підготовки студентів . За допомогою тестів робиться спроба визначити підготовку студента до діяльності на тому чи іншому рівні . [1]. Розробка тестів повинна відповідати наступним головним вимогам : адекватність (валідність) ; визначеність (загальне розуміння) ; простота ; однозначність ; надійність . Адекватність поділяється на функціональну і змістовну . Функціональна адекватність – точна відповідність завдань еталонним вимогам знань . Наприклад , завдання другого рівня виконуються за допомогою тільки другого рівня знань і не можуть бути вирішені першим рівнем знань . Змістовно – валідним вважається такий тест , для розв 'язання якого є достатнім раніш вивчений матеріал . Звідси визначаються відповідні вимоги до змісту навчального процесу . Визначеність (загальне розуміння) зумовлює побудову тестів таким чином , щоб студент розумів , які знання , вміння й навички він повинен показати і в якому об 'ємі . Простота вимагає обмежити завдання тестів постановками простих однозначних питань , задач , проблем даного рівня . Однозначність передбачає розробку викладачем еталону послідовності та об 'єму виконання тесту . [2]. Матеріал тесту для кожного рівня вважається засвоєним , якщо студент розв 'язав 70% завдання . Такий підхід зумовлений

тим , що за даними психологів , рівень 70% є тією крайньою межею , за якою сповільнюється , а то й зовсім зупиняється процес формування навчальної діяльності . Не маючи основи знань , студент не може успішно працювати і просуватися у своєму розвитку . Надійність вимагає перевірки забезпечення послідовних результатів тестування методами статистичного аналізу . При складанні тестів різного рівня необхідно розрахувати термін для їхнього виконання , виходячи зі складності тестів . Слід врахувати , що для виконання блоку , який складається з 60 тестів першого рівня , вимагається біля однієї години роботи

31

– приблизно одне питання тесту за одну хвилину . Вважається доцільним термін виконання тесту студентами збільшити в 4-5 разів від того терміну , який витрачає викладач при розв'язанні тесту . Такий підхід передбачає об'єктивне оцінювання знань студентів і врахування різноманітних аспектів навчальної діяльності: уміння впізнавати і розуміти матеріал , класифікувати явища й процеси , визначати послідовність логічних операцій , систематизувати і синтезувати ситуації і процеси . [5]. Отже , тестова система оцінювання знань відповідає таким вимогам : відображає глибину засвоєння навчального матеріалу ; забезпечує об'єктивність та індивідуальний підхід в оцінюванні рівня сформованості знань і якості навчання кожного студента як особистості ; стимулює студентів до активної самостійної роботи в оволодінні професійно значущими знаннями . Завдання вищого навчального закладу – зробити контроль рівня знань студентів передбачуваним , обов'язковим , правильним , що не відлякує , а стимулює до більш змістовного і глибокого вивчення дисципліни , до творчого пошуку .

ЛІТЕРАТУРА : 2. Аванесов В.С. Научные проблемы тестового контроля знаний . М.: Исслед . центр , 1994. - 48 с. 4. Гулюкина Н.А., Клишина С.В. Педагогический тест : этапы и особенности конструирования и использования . Пособие для преподавателей . Новосибирск : Изд -во НГТУ , 2001. – 132 с. 7. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі . Навч . посібник . К.: Центр учбової літератури , 2007. – 232 с. 9. Федотова Л.О., Рыкова Е.А. Оценка качества начального профессионального образования . Академия профессионального образования . Журн . Профессиональное образование . М.: Издательский центр АПО , 2000. - 54 с. 10. Чельникова М.Б. и др . Методические рекомендации по разработке педагогических тестов для комплексной оценки подготовленности студентов в вузе . М.: Исслед . центр подготовки специалистов , 1995. - 77 с.